

Algoritmes – Een nieuwe verzuiling?

Korte omschrijving

Deze werkvorm gaat over de maatschappelijke discussie rondom het gebruik van algoritmes door sociale media. In een goed voorbereid debat gaan leerlingen met elkaar in discussie over de gevolgen van het gebruik van deze algoritmes op de samenleving. De leerlingen leren de discussie van meerdere kanten te bekijken en in een historische context te plaatsen.

Deze werkvorm is ook in online les uit te voeren, lees daarvoor, naast de algemene instructie, óók de cursieve toevoeging.

Leerdoelen

- De leerlingen kennen de basisregels van de democratische rechtsstaat en kunnen die evalueren in het kader van een maatschappelijke discussie.
- Leerlingen kunnen standpunten verdedigen in de context van een complexe maatschappelijke discussie, ook standpunten waar ze persoonlijk niet achterstaan.
- De leerlingen kunnen een hedendaags fenomeen in historische context plaatsen.

Duur

50 minuten

Benodigd materiaal

1. (Digitale) werkbladen

2. Internettoegang voor leerlingen (om bronnen te raadplegen)

Bronnen

Artikelen:

- <https://www.staatscommissieparlementairstelsel.nl/documenten/rapporten/samenvattingen/12/13/eindrapport> (Pag. 242, hoofdstuk 6.4.5)
- https://www.uu.nl/sites/default/files/rebo-montaigne-algoritmes_en_grondrechten.pdf (Pag. 180/182, hoofdstuk VI.1.3)
- <https://www.historischnieuwsblad.nl/de-verzuiling-wordt-overschat/>
- <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/verzuiling-is-een-mythe/>
- <https://decorrespondent.nl/6186/heeft-dit-mysterieuze-britse-databedrijf-donald-trump-echt-president-gemaakt/190256616-962c09a3>
- <https://www.examenoverzicht.nl/geschiedenis/verzuiling-en-ontzuiling>
- <https://www.parlement.com/id/vh8lnhrpfxub/verzuiling>
- <https://www.emerce.nl/opinie/verzuild-algoritmes>
- <http://stukroodvlees.nl/algoritmes-autonomie-en-verkiezingen/>
- <https://decorrespondent.nl/10306/wat-is-een-algoritme/149980270484-745de161>

Video's:

- [How a handful of tech companies control billions of minds every day | Tristan Harris](#)
- [Facebook Vice-president, Global Affairs and Communications Nick Clegg | Buitenhof](#)

Handleiding

Vorbereiding

Print werkbladen 2 (A2, B2, C2 en D2) uit.

Werkbladen 1 (A1, B1, C1 en D1) bevatten links naar bronnen die leerlingen kunnen raadplegen, uitprinten is dus niet nodig. Deze werkbladen stuurt u digitaal naar elk groepje.

Voor de online variant zijn de werkbladen omgezet naar bewerkbare pdf-bestanden. Stuur leerlingen deze werkbladen per groepje toe via bijvoorbeeld de chatfunctie van de online lesomgeving. De leerlingen kunnen vervolgens de werkbladen nadat ze hem hebben ingevuld opslaan en terug sturen.

Tijdsplanning

- 5 min: Introductie
- 20 min: Vorbereiding debat
- 5 min: Lokaal klaarzetten
- 10 min: Debat stelling 1
- 10 min: Debat stelling 2
- Einde: Nabespreking

NB: probeer de leerlingen evt. meer tijd te geven voor de vorbereiding van het debat.

Stap 1: Introductie

Vertel de leerlingen dat er de laatste tijd veel te doen is rondom het gebruik van algoritmes door sociale media zoals TikTok, Facebook en YouTube. Volgens velen zijn deze algoritmes een gevaar voor de democratische rechtsstaat. Ook vinden sommigen dat deze algoritmes een nieuwe verzuiling in de hand werken. In deze les gaan de leerlingen met elkaar in debat over twee vraagstukken:

1. Is er een gelijkenis te trekken tussen de verzuilde samenleving van de jaren 50 en de hedendaagse samenleving?
2. Vormt het gebruik van algoritmes door sociale media een gevaar voor de democratische rechtsstaat?

Stap 2: Stellingen

Het debat wordt gevoerd aan de hand van twee stellingen.

Stelling 1:

Door de manier waarop sociale media algoritmes gebruiken, wordt de samenleving verzuild.

Stelling 2:

De algoritmes die sociale media gebruiken vormen een gevaar voor de democratische rechtsstaat.

Stap 3: Groepen verdelen

Verdeel de klas in 4 groepen (A, B, C en D). Elke groep krijgt een paar dezelfde en een paar verschillende bronnen ter vorbereiding op het debat. Voor elk groepje is er één stelling waar ze het 'verplicht' mee eens of oneens moeten zijn. Ze mogen wel zelf kiezen hoe ze tegenover de andere stelling staan.

Dat ziet er zo uit:

A	Eens met stelling 1	Eigen mening: 2
B	Eens met stelling 2	Eigen mening: 1
C	Oneens met stelling 1	Eigen mening: 2
D	Oneens met stelling 2	Eigen mening: 1

Het is van belang dat de groepjes elk een gezamenlijk standpunt innemen. De leerlingen mogen binnen hun eigen groep dus niet van mening verschillen. Dit om te voorkomen dat alleen de woordvoerder van een groep het bijvoorbeeld ergens mee eens is en de rest van de klas oneens.

In een online les stuurt u de groepen na uw instructie de juiste werkbladen per groepje uiteen in breakout rooms.

Stap 4: Vorbereiding

Om goed voorbereid het debat in te gaan krijgen de leerlingen een aantal bronnen met verschillende invalshoeken aangereikt. Sommige bronnen worden aan elke groep meegegeven, andere bronnen zijn meer specifiek voor groep A, B, C en/of D. Dit is afhankelijk van de stelling die zij moeten verdedigen.

Stap 5: Rolverdeling

De groepen krijgen 20 minuten de tijd om rollen te verdelen, aangereikte bronnen te raadplegen en argumenten voor te bereiden. Binnen elke groep moeten de leerlingen afspreken wie wat doet; ga je een artikel lezen, een filmpje bekijken of argumenten noteren? En: wie opent namens de groep straks het debat en is daarmee de woordvoerder? De woordvoerder moet voor beide stellingen het groepsstandpunt kunnen verdedigen, maar ook andere groepsleden mogen na de aftrap door de woordvoerders deelnemen aan het debat.

NB: Als u meer tijd heeft, is het waardevol om leerlingen een langere vorbereidingstijd te geven.

Geef de groepen mee om na het afspreken van de taakverdeling 10 minuten uiteen te gaan om de individuele taken uit te voeren en vervolgens weer samen te komen en gezamenlijk de argumenten te verzamelen. Laat degene die de argumenten noteert het scherm delen.

Tip: Stuur tussendoor mededelingen naar alle groepjes om de tijd te bewaken.

Stap 6: Klaarzetten

Zet na de voorbereiding met de klas het lokaal klaar voor het debat in een Lagerhuis-opstelling. Er is een kant *voor* en een kant *tegen*. Omdat de groepjes ten aanzien van één van beide stellingen een vrije keuze hebben, is het handig dat er aan beide kanten ruimte is voor $\frac{3}{4}$ van de klas.

In een online les slaat u deze stap over.

Stap 7: Debat stelling 1

Na een goede voorbereiding begint het debat over stelling 1. De vier groepen gaan aan de voor- of tegenkant staan. Het debat wordt geopend door de woordvoerders van groep A en C (de voor- en tegenstander van stelling 1). Laat hen vooraan en in het midden van de klas tegenover elkaar staan. Ze krijgen elk 30 seconden de tijd om hun punt duidelijk te maken en 1 minuut om op elkaar te reageren. Daarna mogen de andere twee woordvoerders ook naar voren komen en elk in 20 seconden hun punt maken. Vervolgens mag ook de rest van de klas inhaken op wat er is gezegd. Het is dan de bedoeling om te vragen wie wil reageren

door middel van hand opsteken. De discussie mag in totaal niet langer duren dan 10 minuten. Het is daarom van belang dat u goed op de tijd blijft letten.

In een online les houdt u dezelfde structuur aan. Nadat de woordvoerders hun zegje gedaan hebben, kunnen de andere leerlingen zich mengen in het debat door digitaal hun hand op te steken. Om de tijd van de woordvoerders en het debat te bewaken kunt u een digitale aftelklok in uw scherm delen: <https://livecloud.online/nl/digital-timer>

Stap 8: Debat stelling 2

Het debat over stelling 2 heeft dezelfde opbouw als het debat over stelling 1. Ditmaal mogen de woordvoerders van Groep B en D het debat openen en ook dit debat mag niet langer duren dan 10 minuten.

Stap 9: Nabespreking

Als er tijd over is kunt u met de leerlingen een nabespreking houden. Heeft dit debat tot nieuwe inzichten geleid? Welke argumenten vond je overtuigend en waarom? Maakt het voor de discussie uit dat jullie niet allemaal dezelfde informatie hadden gekregen? Kijk je nu anders naar wat er op je telefoon gebeurt als je sociale media gebruikt? En welke grondrechten zijn er mogelijk in het geding vanwege de toepassing van algoritmes door sociale media?